

DE POSTRIJDER

Men schrijft in te Tongeren bij M. COLLEGE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De Postrijder verschijnt 's dinsdags, 's dondersdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement

6 francs per jaar.
Een blad afzonderlijk 15 centimen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen 15 centimen per drukregel.
Reclamen, wissels en andere artikels vooraan of midden in het blad : 1 fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 24 FEBRUARI.

Van alles wat.

Het getal der kapelaans moet verminderd worden ; maar dat der gendarmen moet vergroot worden.

Dat is het voorwerp van twee voorstellen over dewelke de Kamer deze week heeft beraadslaagd. De priesters verminderen en de gendarmen vermeerderen, dat zijn twee zaken waarvan de eene het gevolg van de andere is, en men moet niet zeer slim zijn om te begrijpen dat hoe meer kapelaans men zal afschaffen, hoe meer gendarmen men zal noodig hebben. Wilden onze regereers eens goed begrijpen van welke hulp een priester kan zijn om de goede orde te ondersteunen, in plaats van hem door alle mogelijke middelen te vervolgen zouden zij hem ter hulp roepen.

Maar het is vandaag de mode tegen de geestelijkheid uit te vallen en den priester als een vijand te beschouwen. Is er iets zoo onredelijk ? De invloed van den priester moet bestreden worden en waarom ? Dat kan geen mensch van gezond oordeel begrijpen.

Wat zou er gebeuren indien er ergens een dorp was waar de menschen niets zouden doen dan hetgeen de pastoor hun zegt ? Oh ! roepen de liberalen, dat ware een verachtelijk volk.

Meent gij dat ? Mij dunkt dat dit het gelukkigste dorp van de wereld zou zijn en tot voorbeeld zou kunnen dienen aan alle andere dorpen. Als men daar niets deed dan hetgeen de pastoor aanbeveelt dan zou men niet stelen, niet vechten, men zou zijnen evenaars te binnemen en behulpzaam zijn, men zou er niet vloeken, niet zallopen en niet in ongeregelheid leven, want dat is precies wat de pastoor zijne parochianen voorhoudt.

De priester vervult overal zijne zending van vrede en liefde met een zelfopoffering waarvan de geuzen ons nooit een voorbeeld gegeven hebben. De invloed van den priester is sterker om de kwade driften des volks te beteugelen dan de gansche macht der wereldsche overheid, en hoe meer men het getal der priesters zal verminderen hoe meer men ook dat der gendarmen zal moeten vergrooten.

De oude Bismarck, die precies geen uit is, heeft ook begonnen met bisschoppen en priesters te vervolgen en het getal gendarmen te vergrooten. Hij heeft weldra gezien dat hij op den verdraaielen weg was en dat de pruisische hoel in de war geraakte. Onze brusselse vrijmetselaars zijn thans ook bezig met de priesters te vervolgen en de algemeene orde door den sabel der gendarmen te doen verdedigen. Dat zal zo lang duren als het kan, dat is te zeggen tot dat de revolutie onzen nationalen hapsel het onderste boven zal geworpen hebben.

Het ongeluk is maar dat MM. Frère, Bara & Co den moed niet hebben om op hunne stappen terug te keeren, wanneer zij zien dat zij op den slechten weg zijn.

Den 6 maart zal te Brussel de kiezing plaats hebben van eenen senator in vervanging van M. Bischoffsheim.

Twee candidaten bieden zich aan bij de liberale associatie. Men weet dat te Brussel de liberale associatie is die beslist over alle benoemingen voor de Kamers. Wie daar de candidaat is der liberale associatie is te verzekeren van gekozen te worden. Van de twee candidaten is de een de zoon van den overleden senator Bischoffsheim, de tweede is de advocaat Picard.

M. Bischoffsheim is schatrijk, hij is jood en hij bewoont Parys ; bijzondere talenten, groote gaaftigheden, speciale kommissen, van dat alles heeft hij nooit de minste proef gegeven. Maar hij heeft eene kwaliteit die alles te boven gaat : hij is schatrijk en men hoopt dat hij de beurs zal omschudden om des noods de liberalen ter hulp

te komen. De liberalen zijn allen geldpissers, tous pignes, dat weet men sedert lang. Daarom, wanneer er zoo een candidaat te visschen is gelijk M. Bischoffsheim, dan laat men hem niet gauw los. Een geus die niet vreesd enige duizende franken uit te geven om de zegespartij zijner partij te verzekeren dat is een zeldzame vogel, en die moet in eer gehouden worden.

Had M. Bischoffsheim geene overgrote fortuin, niemand zou er ooit aan gedacht hebben dien mensch als senator der hofstad aan te stellen. De aanleiders der liberale associatie moeten een groot betrouwen hebben in de domheid van het brusselsch volk om zulken candidaat kunnen voor te staan.

De tweede candidaat die zich aan de associatie aanbiedt is M. Picard, een progressist, bekwaam advokaat, die zich bekend gemaakt heeft in het proces der gebroeders Peltzer. Hij is hoofd-opsteller van het weekblad *Le Journal des Tribunaux*, een man van kennis en van groote welsprekendheid die zeker veel beter dan M. Bischoffsheim op zijne plaats zou zijn in het Senaat.

Maar hij heeft eene groote fout begaan in de oogen van onze ministers en hunne aanhangers : hij is geheel onafhankelijk en hij vreesd niet openlijk te zeggen dat onze ministers het land van den rechten weg der vrijheid afleiden. Daarom ontmoet hij grooten tegenstand en zijne vijanden roeren hemel en aarde om hem te doen van kant zetten.

In de vergaderingen welke de liberale associatie thans houdt wordt veel gesproken ten voordele van elken dezer candidaten. Wat de uitslag van den poll zal zijn, dat weet men noch niet ; doch wel ingelichte personen willen hebben dat M. Bischoffsheim het strijdperk behalen zal.

Het zijn de katholieke bladen niet meer alleen die de geldverkwistingen van het officieel onderwijs schandvlekken ; de liberale *Etoile* zelf kan zich niet meer inhouden en het blad vraagt dat aan die misbruiken een einde gesteld wordt.

De directeur der school n° 1 te Brussel, zegt de *Etoile*, heeft 5000 fr. traktement, 500 fr. vergoeding voor eene volwassenschool, 600 fr. voor eene hooger leergang in deze school, 600 fr. omdat er in zijne school een gezelschap-Laurent ? bestaat, 500 fr. omdat zijne school een successaal heeft ; verder logement, vuur, licht ; neemt dat op 4200 fr. — en men komt op 8200 fr.

Zijne vrouw is bestierster in school n° 11, met 4500 fr. traktement, 900 fr. schadevergoeding ? enz., zodat dit onderwijzend koppeltje 44,200 fr. binnenstrikt.

De directeur der school n° 3 en zijne vrouw komen tot 15,100 fr.

De directeur van n° 12 trekt 9,500 fr., vrijwonen en de rest ; hij en zijne onderhoorigen trekken boven hunne traktementen 2600 fr., en eene onderwijzeres (bestierster van den bestierder) 1000 fr. voor leergangen... die sedert vijf jaren niet meer bestaan.

De voorbereidende leergang, door het gouvernement overgenomen, die dus geen halven leergang meer heeft, kost voortdurend 4400 fr. per jaar aan de stad.

Men denkt te droomen, zegt l'Etoile, als men zoo'n geldverkwisting in de officieele scholen aantekend ziet.

Voor de school der Israëlieten die door de stad werd overgenomen en nu door de nieuwe wet vervallen is, worden niettemin nog altijd schadevergoedingen uitbetaald.

Niet alle schoolmeesters zijn nogtans zoo vet betaald ; er zijn krabbers onder hen, die zich met een klein getal duizenden moeten tevreden stellen.

Hoe het ook zij, eenige directeurs kosten aan de stad niet minder dan 125,000 fr. 's jaars.

L'Etoile noemt dat *gaspillage*, en wij, wij vertalen dat door vetvingeren.

En M. Buis, de burgemeester van Brussel, die zulke geldverkwistingen toelaat, die schreuwde eergisteren in de Kamer tegen de 600 fr. die aan eenen kapelaan betaald worden.

Twee sprekers hebben woensdag het woord gevoerd, de heeren Buis, burgemeester van Brussel, voor en Victor Jacobs, afgevaardigde van Antwerpen, tegen de afschaffing van de parochiale kapelaans en der verwereidlijking der kerk, fabrieken en andere maatregelen van waakneming door de geuzenrij tegen de geestelijkheid voorgesteld.

Hoedanig was de redevoering van den heer Buis ? Vragen wij het aan de bladen zijner partij. Zoals de *Chronique* antwoordt heeft voor den heer Bouvier, zal de *Etoile* antwoorden voor den heer Buis.

« Het achtbaar lid, zegt de *Etoile*, heeft niet beantwoord aan de algemeene verwachting. Op vervelende toon heeft hij eene drooge redevoering afgelezen. Deze redevoering, die nauwelijks een half uur heeft geduurd, heeft de Kamer tamelijk onverschillig gelaten, voor zooveel wij er over hebben kunnen oordeelen. »

De heer Jacobs, daarentegen, is een gelukt zijne tegenstellers, de heer Bara niet uitgezonderd, in het nauw te brengen en hun te bewijzen dat zij te werk gaan, niet met liefde voor recht en billijkheid, maar met haat en wraakzucht tegen de katholieke geestelijkheid, aan welke zij de schuld toeschrijven van het mislukken der ongelukswet.

Aan den heer Buis heeft hij doen zien — 't is nogmaals de *Etoile* die het zegt — dat er elders ergere verkwistingen bestaan dan die zoogezegde verkwistingen welke men de kerkfabrieken ten laste legt. De heer Jacobs heeft namelijk gesproken van de gemeentescholen van Brussel, waarvan sommige bestuursders, man en vrouw te zamen, traktementen genieten die tot meer dan 14,000 fr. belooopen.

De liberale Volksvertegenwoordigers die aan de kapelaans hunne arme 600 frank willen afrekken hebben over die schandelijke verkwisting den mond niet opengedaan. Maar, of zij op hun gemak waren, dat is eene andere kwestie !

Wij roepen de aandacht der katholieke schoolkomitee van Limburg op de volgende onder-richtingen door het komitee der katholieke scholen van West-Vlaanderen gezonden aan de parochiale schoolkomitee, stichters, bestuursders en onderwijzers der vrije scholen, nopens de houding welke zij aan te nemen hebben tegenover de liberale school-inkwisiteurs, indien deze hunne scholen willen bezoeken, en de leerlingen onder-richten, iets waartoe zij geen het meeste recht hebben :

Onder-richtingen nopens het bezoeken der vrije katholieke scholen, door de kommissie van het schoolkwest.

De diocesane Raad der vrije katholieke scholen van het bisdom van Brugge :

Ingezien de nummers VI en VII van de besluiten door de kamers der volksvertegenwoordigers genomen, voor het regelen van het schoolkwest, luidende als volgt :

« N° VI. Wanneer de onderzoekingen gedaan worden nopens gestichten aan bijzondere toe-behoorende, zullen de lokalen alleen mogen bezocht worden. »

« N° VII. De briefwisselingen en papieren van bij-zonder kunnen niet in beslag genomen wor-den. »

In acht nemende dat, om de vrijheid van onder-wijs te doen verbieden, het nuttig is de handel-wijze voor te schrijven die moet gevolgd worden door de parochiale schoolraden, de stichters eigenaars, bestuursders, onderwijzers en onderwijze-

zwakke kind, 'twelk zij hun meester moesten noemen, en graaf Dampmartin, die aan hun hoofd stond, ontving zijne geheime raadgevingen van Frans II.

In de stad zelve heerschte nog altijd ongerust-heid sedert den bloedigen oproer, welken de graaf van Charolais had doen ontstaan ; men vreesde dat een kind de orde en de welvaart niet zou kunnen terugvoeren in een gewest, dat zoo vreeselijk door den oorlog geteisterd was.

De kameraden uit de *Gekroonde Pint* bleven overigens ook niet werkloos ; het was in hun belang de onrust bij de menigte levendig te houden en daarom spraken zij in de herbergen over de slechte tijden, over oorlog, hongersnood, pest en andere rampen.

Sedert den laatste oproer ontvingen de vrienden van Jacquet misschien even veel geld van de ge-machtigden van den hertog van Bretagne als van den hertog van Bourgondie. Het was hun geheel onverschillig voor wiens rekening zij moesten schrijven en vechten. Zij verlangden niets dan dat hunne valsche geestdrijf en het bloed, dat zij stortten, zoo rijk mogelijk betaald werd. Op den avond zelf, waarop de jonge hertog Karel zijnen intrek nam in de abdij van den St-Catharina-heuvel, was de herberg *de Gekroonde Pint* vervuld met allerlei gemeene kerels, die wel is waar, slecht gewapend waren, doch die in staat waren met vaste hand het mes van den beenhower, de hamer van een smid of zelfs een gloeiend stuk ijzer als wapen te gebruiken. Op hun gebaat lag de woestheid te lezen ; zij schuwden niet ongeduld te wachten op een waarschuwingsteken van Goudkeel, hetwelk deze echter nog niet had gege-

Goudkeel leunde met den elleboog op tafel en had een grooten ledere zak voor zich, waarop al

ressen der vrije katholieke scholen, indien de enkwestkommissie zich aanleedt om die scholen te bezoeken :

Stelt vast als volgt :

Art. 1. Als de schoolenkwestkommissie zich zal aanleeden om eene vrije katholieke school te bezoeken, zullen de parochiale schoolraad, de stichters, eigenaren of bestuursders, of, in hunne afwezigheid, de onderwijzer of onderwijzeres lezing geven van eene protestatie volgens het hierna gedrukt model en die in de handen van den voorzitter der kommissie afleveren.

Indien het bezoek niet op voorhand is aangekondigd geweest, zal de onderwijzer of onderwijzeres de personen die zich aanbieden verzoeken bewijs te geven van hunne hoedanigheid en identiteit, tenzij hij ze persoonlijk zou kennen.

Art. 2. De leden der kommissie, hare geheim-schrijver en hare experts alleen zullen in de schoollokalen binnengelaten worden, bij uitstui-ting van alle andere personen die ze zullen vergezellen.

Zij zullen alleenlijk de klassen, speelzaal, overdekte gaanderijen, kleederzaal en speel-plaatsen mogen bezoeken, alsook de school-meeubelen overzien, als banken, lessenaars, zwarte borden, kaarten, verzameling van kaarten en gewichten, enz.

Men zal hun den toegang van alle andere plaatsen verbieden, indien zij er met geweld binnendringen zal eene klacht bij den procureur des konings ingediend worden om rede van schending der woonstede en de aanklager zal zich als burgerlijke partij stellen.

Art. 3. De lokalen die mogen bezocht worden zullen ledig zijn. Hetzij het bezoek te voren aangekondigd werd of niet, de onderwijzer of de onderwijzeres zal aan de leerlingen verbot geven als de enkwestkommissie zich zal aanbieden.

Art. 4. Indien de leden der kommissie beproeven buiten de paalen te gaan van hun mandaat dat enkel het bezoeken der schoollokalen bevat ; hetzij dat zij doen les geven in hunne tegenwoordigheid, de weggezonden leerlingen willen weerhouden, onderwerpen, of hun een diktaat geven ; hetzij dat zij eischen dat men hun de boeken, cahiers of welkdanige documenten af-levere die in het schoollokaal niet zijn ; hetzij dat zij inhulpingen vragen over het personeel, de programma's, methoden, reglementen, geldmid-delen, enz. hetzij op welke andere manier ook, de onderwijzers, de onderwijzeressen en de leerlingen zullen op de onwettige eischen door eene stellige weigering en eene volstrekte ont-houding antwoorden. Alle feit of poging van geweld, van dwang of vreesaanjaging zal aanstonds ter kennis gebracht worden van den diocesanen Schoolraad door de leden van den parochialen raad, de eigenaren, bestuursders, onderwijzers of onderwijzeressen die bij het bezoek tegenwoordig waren.

Opgemaakt te Brugge den 30 Januari 1883.

Voor den diocesanen schoolraad,
Ridder ROZETTE, voorzitter

De Geheimschrijver,
M. FRANKS, advocaat.

PROTESTATIE

De ondergeteekenden (1.... in hoedanigheid van (2).... der vrije katholieke school van (3).... protes-teren tegen het bezoeken der school door de schoolenkwestkommissie, dit bezoek aanziende als strijdend met de grondwettelijke voorschriften van de vrijheid van onderwijs en de onschend-baarheid der woonstede waarborgen.

Zij verklaren de enkwestkommissie maar te

(1). Namen en voornamen.

(2). Hoedanigheid : lid van den parochialen Schoolraad, stichter, eigenaar, bestuurder, onderwijzer, enz.

(3). Naam der parochie of andere aanduiding der school.

de mannen in de herberg het oog gericht hadden.

— Welan, zegde een der mannen, het oog-geel is gekomen, om te bewijzen, dat Goudkeel zijn naam verdient en dat de woorden, welke hij zal spreken, het goud in onze zakken zullen doen vloeien.

— Mijne woorden zullen u goud en zilver ge-nog bezorgen, indien gij het in uie weet te ver-dienen.

— Wij weten altijd geld te verdienen, zegde Bangker.

— Goed, mijn vriend. Maar gij hebt vrees voor uwe huid !

— Laat Goudkeel spreken, riepen een vijftigtal stemmen. Goudkeel heeft het woord !

— Ziedaar, vrienden, zegde Goudkeel, terwijl hij op den geldzak klopte, de bewijzen der edel-moedigheid van den graaf van Dampmartin... Ik kan en mag u slechts een klein gedeelte er van geven, voor de zaak afgelepen is... Gij wordt echter geheel betaald en krijgt alles, wanneer de zaak een goeden uitslag heeft.

Op dit goeden teken trad de jonge herbergbediende die belast was met het spelen en wasschen der bekken van de bezoekers der *Gekroonde Pint*, in de herberg en plaatste voor Goudkeel twee groote kannen kruidenthe, gelijk hij zulks gewoon was te doen, wanneer de hoofdman van de gezellen des duivels het woord had genomen.

— Kleine Jan, zegde Goudkeel, op 't oogenblik is 't nog te gevaarlijk te drinken. Ik en mijne mannen zullen echter verschillende bekiers ledigen zodra wij onze zaken hebben besproken. Ga nu maar heen en haal flesschen van den onken bestu-wijn ; want franschen wijn zullen wij drinken, zodra wij onze zaken geregeld hebben.

De kleine Jan nam de bierkannen van de tafel

aanvaardend omdat zij ertoe gedwongen zijn en onder voorbehoud van al hunne rechten, en vragen stelling dat hun akte gegeven worde van hunne protestatie.

N.... den....

Handteekens:

Niets veranderd ! In de gemeenteschool van Meenen zijn er twee mannelijke gezusters van Brussel. Over eenige dagen viel een dier juffertjes gewaardijk ziek, zodat het in stervensnood verkeerde. In 't publiek was er sprake dat die juffertjes protestanten waren, en eindelijk kwam het uit dat het zoo was. Voor de zieke zuster is een domme gekomen van Brussel of elders, en hij verhoed niemand tot bij het ziekebed toe te laten. De zieke was verkeerdt en mocht heel gerust sterven.

Voegt daarbij dat die zusters alle zondagen naar de Misse gingen, zekerlijk om de ou en te ver-blijden der goede ouders die haar hunne kinderen toevertrouwen.

Men heeft dikwijls gezegd dat er « niets ver-anderd is » in de school, de minister school-meester heeft het zelf gezegd, en veel onderscheiden gezegd. Als men iets leert dat tegen de religie is, trekken wij onze kinderen eruit. Welan, er is toch zeker wel iets veranderd als men protestante manneliekes in de school aanverdt ! — Wij zouden wel eens willen weten of de protestante manneliekes den *Meisjeschen Katholismus* leerden aan hunne schoolkinderen... voor 100 fr.

In Oostenrijk is er een nieuw wetsontwerp op het onderwijs in de Kamers voorgedragen. Onze bestuursders zouden nuttige lessen kunnen putten aan die vreemde bron.

« De lagere school, zegt artikel 1, heeft voor deel aan de kinderen eene godsdienstige en zedelijke opvoeding te geven. »

Zoodat men over dit punt in Oostenrijk gansch anders denkt dan bij ons.

Het onderricht in de gymnastiek is niet verplicht in de meisjesscholen.

Die maatregel is gansch loffelijk, zoodat onder-geners kundig als zedelijk opzich.

« De kinderen zullen de school niet mogen verlaten dan na goed onderwijs te zijn in den godsdienst. »

Dat is wat anders dan in onze officieele scholen.

Zij die zich gelief een hond willen laten in den grond steken moeten uit de scholen blijven waar katholieke kinderen in zijn.

God gave dat wij zoo ver waren als in Oostenrijk.

Weimar is eene protestantische stad in Duitschland met een protestantschen gemeenteraad. Welan, die protestanten hebben aan het katholieke gedeelte der bevolking immer stad te de meeste bereidwilligheid eenen grond afgestaan voor eene prachtige katholieke kerk.

De protestanten zijn onverdraagzaam, zegt men, ja, maar onze geuzen zijn nog meer onverdraagzaam : te Etterbeek, een der belang-rijke voorsteden van Brussel, wacht men jaar in jaar uit, maar eene ordentelijke kerk : wat doet men ? In plaats van die nieuwe kerk te vergunnen gaat men eene gansche parochie vernietigen en de kerk er van afbreken.

Hatelijke kerels dan onze geuzen vindt men nergens.

ELLESTE DE PARYS. — De parijzer *Patrie* meldt dat de onvergemoede bevolking van Parys thans in de grootste ellende verkeert. Verscheidene groote fabrieken zijn in failliet, andere laten niet meer werken ; de overige eindelijk zijn bij gemis aan werk, gedwongen vele arbeiders weg te zenden.

en bract deze weg ; maar terstond daarop kwam hij stil, zonder dat iemand het bemerkte, weer in de kamer en verborg zich achter den grooten schoorsteen. Hij deed dit geenszins om des te spoediger de vergaderde vrienden te kunnen be-dienen, wanneer zij hem mochten roepen, maar wel om te weten welke de geheimzinnige zaak mocht zijn, waarover Goudkeel gesproken had.

Het hoofd der bende nam het woord en zegde :

— Vrienden, wij moeten nagehooramen, wanneer men ons betaalt, de geluk-keizer, de bedelaar en de man, die vechten kan, alsoom hij niet bij den Koning in dienst is, deze allen geven zich aan de eerste de beste partij over, welke hen betaalt ! Dat is volstrekt zooals het behoort ! De taak, welke wij dezen avond te vervullen hebben, is ernstig. Wij hebben dezen avond niet een reiniger een koopman of jood te bestelen, maar wij moeten een klooster stormenderhand innemen.

— Een klooster ! riep Bangker. Neen, ik heb voor niets vrees, wanneer er gestolen moet worden ; maar om eene kerk te plunderen...

— Zwijg toch ! viel Goudkeel hem driftig in de rede ; gij behoort niet mee te doen, wanneer gij niet wilt ; ik heb niet gezegd, dat wij een klooster moesten plunderen... Ik eerbiedig het geweten van iedereen. Wij moeten ons meester maken van een klooster ; maar dat zal niet moeilijk zijn ; wij behoeven zelfs niet over de muren van het klooster op den Sint Catharinaheuvel te klimmen ; onze taak bestaat eenvoudig hiern, dat wij den jongen hertog van Normandie uit het klooster oplichten en hem wegvoeren naar den hertog Frans van Bretagne, zijn trouwen vriend en bloedverwant, die den jongen hertog te Caen wachtende is, en met hem daarna weder naar Rouan terugkeert. Ik vraag u, wie er lust heeft aan deze onderneming deel te nemen ?

HET HUIS DER HEKSERIJ

EEN VERHAAL UIT DEN OUDEN TIJD

naar 't Fransch van

RAOUL DE NAVERY.

(14e VERVOLG.)

— 3 —

Lodewijk XI had het stelsel van verdeeldheid onder zijne vijanden te doen ontstaan ; en dikwijls gelukte hem dit zeer goed. Het was hem te moe-lijk, om terzelfdertijd tegen den hertog van Bretagne, den hertog van Bourgondie en tegen den hertog van Orléans te strijden, aan welks hoofd de graaf van Charolais, Frans II en de hertogen van Bourbon en van Armagnac ston-den. De koning gaf dus toe of veinsde toe te geven, en door het verdrag van Saint-Maur ontving zijn broeder Karel het hertogdom Normandie als erfdiel. Wel moest Karel zijn broeder Lodewijk als leenheer erkennen ; maar hij verkreeg toch den voorrang als leenplichtige boven de hertogen van Bretagne en Alençon, door welk voorrecht na verloop van tijd bij deze najver en vijandschap tegenover den jongen hertog moest ontstaan.

Frans II veinsde dat hij onder alle opzichten

verheugd was over de benoeming van Karel en hij bood den jongen hertog aan, om hem naar Nor-mandie te begeleiden, ten einde hem in het bezit van zijn hertogdom te stellen.

De ware bedoeling van Frans was echter, aan de Normandiërs slechts den nieuwen meester te vertoonen, welken hun koning Lodewijk XI gaf, den jongen hertog vervolgens mee naar Bretagne terug te voeren en zelf in zijne plaats te regeren.

Hij wist Karel door de voornaamste bretonsche edelen te ontvingen, waardoor natuurlijk de jonge hertog de afgunst der normandische edelen op-wekte. Vervolgens verscheef hij hem in Bretagne allerlei genoegens, waardoor de kracht van den jongeling ontzenuwd werd. Door deze en dergelijke middelen hoopte Frans, zoo niet volgens recht, dan toch met de daad de twee schoonste gewesten van het noorden van Frankrijk te beheerschen.

Na deze voorzorgmaatregelen, en vertrouwen stellende op den invloed zijner vrienden, liet de hertog van Bretagne den jongen vorst alleen den weg naar Rouan voortzetten, terwijl hij zelf te Caen bleef, ten einde nader bij zijn eigen land te zijn, indien Lodewijk misschien weer eens verandering in zijne besluiten mocht brengen. Overigens zou Frans II hierdoor den schijn aannemen, alsof hij op de nieuwe orde van zaken volstrekt geen invloed wilde uitoefenen.

Karel trok zonder plechtigheid de stad Rouan binnen, en koos zich de abdij van den St-Catharinaheuvel tot voorloopig verblijf, terwijl zijne plechtige intrede tot over eenige dagen werd uit-gesteld. De jonge vorst bevond zich op dit oogen-blik in dubbel gevaar ; de normandische edelen waren niet gunstig voor hem gestemd, omdat hij aan de bretonsche den voorrang had gegeven, en de bretonsche hadden geen geestdrift voor het